

การปกครองคน

การปกครองคนดูเหมือนจะเป็นหัวใจของกิจการทั้งหมด โดยเมื่อมีการปกครองดีก็มีความสงบเรียบร้อย ความสงบเรียบร้อยในการปกครองนั้นเอง ย่อมเป็นมูลฐานสำคัญให้จิตใจคนมีความปกติสุข และจิตใจคนที่มีปกติสุขนั้น ก็คือพลังสำคัญที่จะให้กิจการสำเร็จลุถึงไปด้วยดียิ่งกว่าสิ่งอื่นใด

กล่าวเช่นนี้ย่อมแสดงว่า การปกครองคนก็คือการปกครองกันที่ใจ โดยมุ่งเข้าถึงจิตใจเป็นสำคัญ แต่มรรควิธีในเรื่องนี้ถ้าจะกล่าวโดยเชิงบรรยาย ก็เป็นเรื่องพูดยากและค่อนข้างยืดยาว ฉะนั้น จึงจะพูดในที่นี้เพียงข้อสรุปสั้น ๆ ตามความคิดเห็นโดยอัตโนมติ เพียงเป็นข้อพิจารณาเท่านั้น

กล่าวโดยหลักธรรมะว่า บุคคลใดเมื่อประสงค์ให้บุคคลอื่นรัก, นับถือ, เคารพตนฯ ก็พึงแสดงความรัก, นับถือ, และเคารพเขา แล้วย่อมได้รับผลตอบแทนของตอบดังประสงค์ฯ ฉะนั้น การปกครองคนที่กล่าวแล้วว่าปกครองกันที่ใจ ก็ต้องปกครองด้วยจิตใจ ฉะนั้น และการจะเข้าถึงจิตใจเขาได้ก็ต้องให้เขาเข้าถึงจิตใจเราด้วยเช่นเดียวกัน มิฉะนั้นก็จะไม่บังเกิดผลสำเร็จได้เลย ทั้งนี้ย่อมแสดงว่า ผู้ปกครองคนที่จะปกครองคนได้ดี โดยให้ผู้ได้ปกครองมีใจเป็นปกติสุขเพื่อเป็นพลังบรรดาดีกิจการให้สำเร็จเรียบร้อยเป็นผลนั้น จะต้องมีความดีลักษณะเป็นคุณสมบัติพิเศษ และคุณสมบัติอันนี้จะเกี่ยวข้องกับวิชาการหลายแผนกหลายอย่างด้วยกัน นับแต่จิตวิทยา มนุษย์สัมพันธ์ ลักษณะ

001474

แห่งผู้นำ แต่สำคัญที่สุดก็มนุษย์ธรรม คือความมีศีลธรรมในตน
ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงสอนไว้อย่างถ่องแท้แล้ว

ในที่นี้ก็ขอเสนอข้อคิดที่เคยถือเป็นหลักปกครองคน ไว้ดังนี้

๑. ประพฤติปฏิบัติให้ผู้ใต้ปกครองวางใจ เห็นว่าเป็นที่พึ่ง
อาศัย ฝากชีวิตของเขาได้
๒. สอดส่องให้ทั่วถึง
๓. ให้ความเป็นธรรมทั่วหน้า

ทั้งนี้ ควรมิควรเพียงใด ย่อมเป็นไปตามหลักธรรมะ คือ นานา

จิตต์

พระยาสุนทรพิพิธ

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์

สำนักหอสมุด